

SESSION GUIDES

Alternative Learning System- Accreditation and Equivalency (ALS-A&E)

Elementary: Critical Thinking

Iwasan Ang Bulati

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Save the Children®

ASCEND-Mindanao
Assistance for the Comprehensive Educational Development of Mindanao

March 2006

Jointly developed by the DepED BALS and the Save the Children Federation under the ASCEND-Mindanao, a program made possible with the generous support of the American People through the USAID.

Iwasan ang Bulati **Session Guide Blg. 1**

I. MGA LAYUNIN

1. Naipaliliwanag ang epekto sa kalusugan at sa pakikisalamuha sa kapwa ng taong may bulati
2. Natutukoy ang mga paraan para malutas ang suliraning pangkalusugan

II. PAKSA

- A. Aralin 1 : Paano Tayo Nagkakaroon ng Bulati?
Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay:
Kasanayan sa paglutas ng mga suliranin
- B. Kagamitan: Tsart ng mga impormasyon ukol sa mga sanhi ng pagkakaroon ng bulati

III. PAMARAAN

A. Panimulang Gawain

1. Pagganyak

Ipabasa ang sumusunod at pagkatapos ay itanong: Ano ang pumapasok sa isipan ninyo habang binabasa ninyo ang mga nakatala dito?

▶ mahina	▶ tumpok ng basura
▶ maruming paligid	▶ maputla
▶ payat	▶ tubig na hindi dumadaloy
▶ malaking tiyan	▶ naglalakad nang nakayapak
▶ maruming palikuran	

Itanong:

1. Ano ang tinutukoy ng mga naunang pahayag?
2. Ano pa ang nais ilarawan ng mga nakatalang impormasyon?
3. Saan kalimitan nakikita ang ganitong kalagayan o kapaligiran?

B. Panlinang na Gawain

1. Paglalahad

Itanong:

Ano ang inyong maiisip kung makakita kayo ng batang payat, maputla at malaki ang tiyan?

2. Pagtatalakayan

Pagbalik-aralan ang tsart na binasa.

Itanong:

1. Saan madalas makuha ng tao ang mga bulati?
2. Ano ang isang dahilan sa pagkakaroon ng bulati ng tao?
3. Ano kaya ang pakiramdam mo kung ikaw ay may bulati?
4. Ano ang hitsura ng taong may bulati?
5. Ano ang nararapat gawin bago kumain o humawak ng anumang uri ng pagkain at bago magsuot ng sapatos o tsinelas?

3. Paglalahat

Itanong:

Ano ang sanhi ng pagkakaroon ng bulati sa katawan ng tao? Paano ito maiiwasan?

Kahit sino ay maaaring magkaroon ng bulati kung marumi ang kapaligiran at hindi sumusunod sa tamang kaugaliang pagkalusugan.
--

4. Pagpapahalaga

Natutuhan mo na ang dahilan ng pagkakaroon ng bulati sa katawan.

- Ipalagay natin na walang palikuran ang iyong kapitbahay kung kaya kung saan-saan na lamang dumudumi ang mag-anak. Napansin mo ang pagdami ng langaw at masangsang na amoy na nagmumula sa dumi ng tao. Nabalitaan mo na mamimigay

ng toilet bowl ang kapitan ng barangay, paano mo sila matutulungan?

- ▶ Napansin mo na karamihan sa mga bata sa iyong lugar ay naglalakad nang nakayapak. Walang maipambili ng tsinelas dahil sa kahirapan ng buhay. Paano mo makukumbinsi ang mga magulang na bigyang halaga ang kalusugan ng kanilang mga anak?

5. Paglalapat

Piliin sa mga sumusunod na pahayag ang gagawin mo para maiwasan ng iyong pamilya at kapitbahay ang pagkakaroon ng bulati.

- a. Hugasang mabuti ang mga gulay at prutas bago lutuin at kung hilaw na kakainin mo.
- b. Laging may sapin ang paa.
- c. Itapon ang basura sa dagat.
- d. Panatilihing malinis ang kapaligiran.
- e. Laging kakain ng hilaw na gulay at prutas.

IV. PAGTATAYA

Punan ng tamang pahayag ang sumusunod:

Natutuhan ko na _____

_____.

Dahil diyan, nangangako ako na _____

_____ para makatulong ako sa _____

_____.

V. KARAGDAGANG GAWAIN

Pagawin ng isang pangako para maiwasan ang pagkakaroon ng bulati ng mga kasambahay at kabarangay.

Iwasan ang Bulati

Session Guide Blg. 2

I. MGA LAYUNIN

1. Nakikilala ang ibat ibang uri ng bulati
2. Naipaliliwanag kung paano maiiwasan ang pagkakaroon ng bulati
3. Nasasabi kung paano mapupuksa ang mga bulati kapag nakapasok na sa katawan ng tao
4. Naipakikita ang maayos na pag-aangkop ng sarili sa mabigat na dalahin o emosyon

II. PAKSA

- A. Aralin 1 : Ang Deworming Team
Pangunahing kasanayan sa pakikipamuhay: Pag-aangkop ng sarili sa mabibigat na dalahin
- B. Kagamitan: Larawan ng iba't ibang uri ng bulati

III. PAMARAAN

A. Panimulang Gawain

1. Balik-Aral

Pagbalik aralan ang sanhi ng pagkakaroon ng bulati sa katawan ng tao.

2. Pagganyak

Pagpapakita ng larawan ng ibat ibang uri ng bulating pumapasok sa katawan ng tao.

Sabihin:

Ngayong alam mo na ang dahilan ng pagkakaroon ng bulati sa ating katawan, anong paraan ang magagawa mo upang tuluyang mawala ang mga bulati sa katawan?

B. Panlinang na Gawain

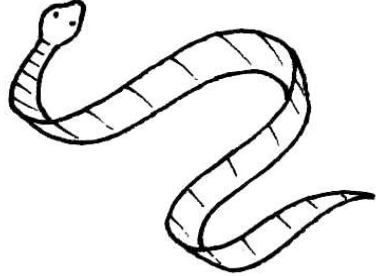

1. Paglalahad

Ipabasa ang modyul sa p. 10-12.

2. Pagtatalakayan

Pag-usapan ang iba't ibang uri ng bulati. Tingnan sa modyul p. 10-12.

Mga uri ng bulati at pinagmumulan ng mga ito.

	<p><u>Ascaris</u> Nagmula sa hilaw na pagkain na di nahuhugasan</p>
	<p><u>Ulyabid-tapeworm</u> Galing sa baboy, kalabaw, isda</p>
	<p><u>Schistosome</u> Sa inanod ng tubig na dumi ng tao</p>
	<p><u>Tiwa – pinworm</u> puwit ng tao</p>
	<p><u>Bulating tiyan – hookworm</u> Mga dumi ng tao</p>

Itanong:

1. Paano maiiwasan ang pagkakaroon ng bulati sa katawan?
2. Ano ang sintomas ng pagkakaroon ng bulati sa tiyan?
3. Ano ang dapat gawin para mapuksa ang mga bulating nakapapasok na sa ating katawan?

3. Paglalahat

Ipabasa:

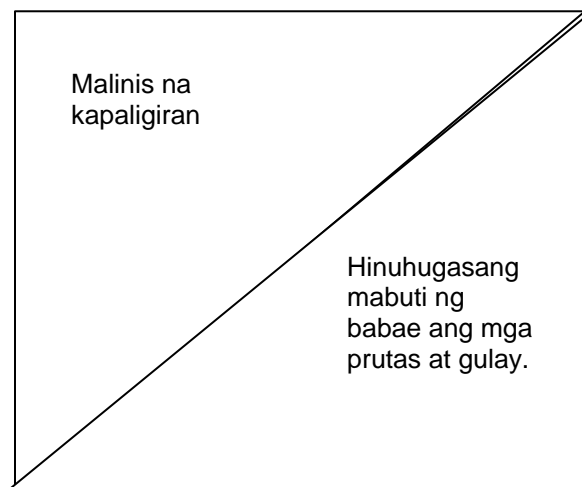
Iba-iba ang pinanggagalingan ng bulating pumapasok sa ating katawan. Maraming sintomas ang pagkakaroon ng bulati. May mga paraan din para mapuksa ang bulati.

4. Pagpapahalaga

- a. Napansin mo na ang iyong mga kasambahay ay mahilig na kumain ng isda at karne na di nalulutong mabuti. Pati mga prutas na kinakain ay hindi rin hinuhugasang mabuti. Paano mo sila matutulungan?
- b. Nakita mo ang labis na pagpapabaya ng iyong mga kapitbahay sa kalusugan. Kadalasan, may sakit ang mga bata at malalaki ang tiyan at laging liban sa klase. Wala kang lakas ng loob na sabihan sila. Paano mo kaya sila matutulungan?

5. Paglalapat

Gumawa ng poster na makakatulong para maiwasan ang pagkakaroon ng bulati gaya ng sumusunod:

IV. PAGTATAYA

- A. Tukuyin kung saan matatagpuan ang uri ng bulati na nakatala sa ibaba. Isulat lamang ang titik ng tamang sagot.

Uri ng Bulati	Pinagmumulan/Pinanggagalingan
1. tiwa	a. hookworm – sa mga dumi ng tao
2. bulating tiyan	b. tapeworm – galing sa kalabaw, baboy, isda
3. ulyabid	c. sa inanod ng tubig na dumi ng tao
4. schistosome	d. sa hilaw na pagkaing dinahuhugasang mabuti
5. ascaris	e. pinworm – sa puwit ng tao
	f. sa ilalim ng lupa

- B. Itala ang mga angkop na gagawin para makatulong sa mga biktima ng bulati

V. KARAGDAGANG GAWAIN

Ipagawa ang sumusunod:

1. Itala ang mga tao sa inyong barangay na sa palagay ninyo ay may bulati. Tutulungan natin sila na ilapit sa Barangay Center kung mapatunayang may bulati.
2. Sumulat ng inyong mga pangako sa pangangalaga ng sariling kalusugan gayundin ng inyong kasambahay at kabarangay.